

VADÁSZAT.

Kormeghatározás: — A „nagy kakas“-nál.

Írta: Szederjei Akos.

Hidegen fúj a koratavaszi szél. Két árnyék megy a havas felé vezető cserkészúton. Nem látni két méterre sem, az erdőőr mégis könnyen vezeti a nyaktörő sziklapárkányok szélein kanyargó, keskeny cserkészúton a vadászvendéget. Mintha messze, a havas irányában kaszát fenne valaki.

Az erdőőr a fejét csóválja: „Ez nem a mi öreg urunk“ — szól halkán.

„Hát ezt meg honnan tudja? Hisz még semmit sem lát, én meg hallani is alig hallok valamit“ — mondja a vadászvendég.

„Ez már jó régen egyhelyen szól és szabályszerűen hagy ki a dürgésből. Tehát fiatal kakas lesz, mert az öreg gyakran változtatja helyét, nyugtalan, a dürgésében rendszertelenül és olyan helyeken hagy ki, mikor nem is gondolná az ember“ — feleli a vadőr.

Minden köszörüléskor óvatos beugrás és a nehéz percek után ott állnak lőtávolságra a dürgő kakastól. Az újabb köszörüléskor suttogó vita kezdődik. Az erdőőr ott akarja hagyni a fiatal kakast, mert már hallotta az öregekre jellemző beszálló korrogást, abból az irányból, ahol az öreg urat sejtette. A vén kakast már több napja és utoljára a tegnap esti beszálláskor is kihallgatták. Az este ott kotyogott — (beszálláskor a félig telt kulaeshoz hasonlóan kotyog) — a szemközti öreg lúcszár ágán.

A vadászvendég türelmetlen. Biztos, ami biztos, ő löni akar. Az erdőőr csak azt kéri, hogy akkor lőjjen, mikor a nem messze lévő öreg úr köszörül, hátha nem repül el a lövésre és meglesz ő is.

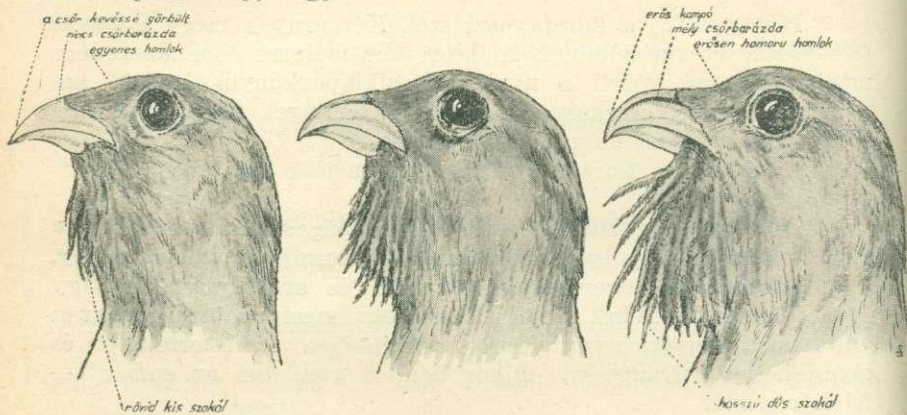
Élesen pattan a puska, majd puhán dobban a leeső kakas a mohaszőnyegen.

Szerencséjük volt. Az öreg szerelmest annyira elfoglalja a dürgés, hogy semmit sem hall. Egy pillanatra ugyan mintha kihagyna a lehangosabb csattanás után, ami a kirepülő pezs-gősüveg-dugó hangjához hasonlít, de mindjárt tovább folytatja a szeszélyesen meg-megszakadó szerelmi dalát.

Újabb beugrások és nemsokára ott állnak az öreg kakas fája alatt. Ismét csattan a puska és a vadászvendég túlaradó boldogsággal öleli meg a vezetőjét. Aztán visszagondol az ott-hon olvasottakra, a nehezen hihető és most személyesen átélt dolgokra, hogy a dürgő kakast néha még a lövés hangja sem zavarja, mert a köszörüléskor fejét elborító vérbőség csökkenti a látását, hallását stb., se lát, se hall.

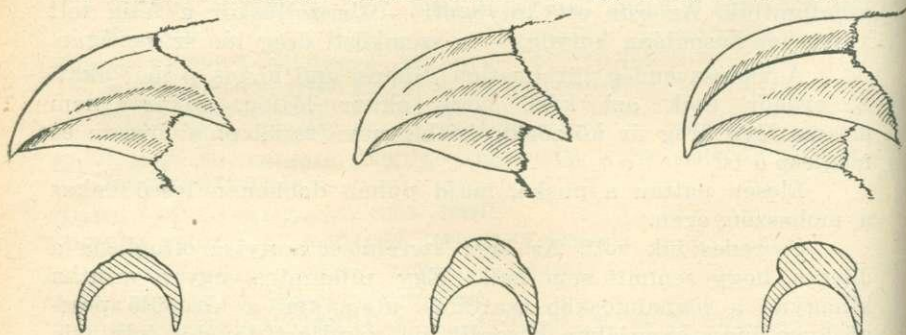
Az erdőőr egymás mellé teszi a kakasokat és megmutatja a korra annyira jellemző különbségeket.

Az öreg kakasra legjellemzőbb a csőrbarázda, ami a csőr mindkét oldalán a csőrtaréj alatt és azzal párhuzamosan fut. Itt ez annyira mély, hogy a csőr keresztmetszetét erősen megváltoz-

1. ábra: 1–3 éves, 3–5 éves és az 5 évesnél öregebb kakasok fejének az 21-
az alakja.

tatja. (Oka valószínűleg az évenként ismétlődő csőrvedlés.) A kámpó hosszú, erősebben görbült. Nagyon ritka esetben az öreg kakasnál is hiányzik a csőrbarázda, de ilyenkor a csőr szokatlanul hosszú és a kámpó annyira legörbül, hogy a fejforma nagyon

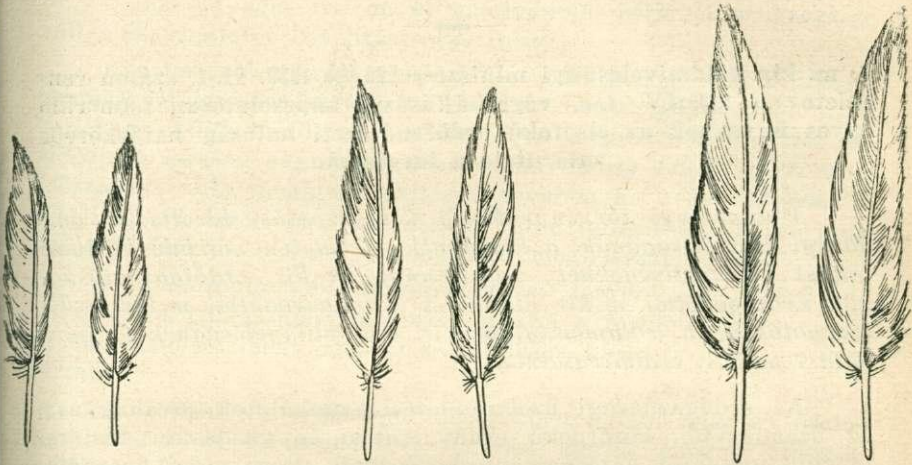

2. ábra: 1–3 éves, 3–5 éves és az 5 évesnél öregebb kakasok csőre és cső-
rének a keresztmetszete. 22-

emlékeztet a ragadozó madarakéra. Az öreg kakasnál a csőr keresztmetszetét nézve a csőr, a mély csőrbarázda következtében, felül erősen kidudorodik (2. ábra). A fej széles, zömök, szegletes. A homlok erősen homorú (1. ábra). A csőr színe szarusárga, a széleken világosabb szegélyekkel. A nyak erős, vastag. A dús szakáll hosszú. Kevésbé jellemző a tollazat színeződése. Az alsó szárny

szinte egészen fehér. A hát tollazatán sötétszürkés gyűrű. A farktollak hosszából és szélességéből is következtetünk a korra. A fark középső tollai 7 cm-nél is szélesebbek. Az esettollak (*Granen*) jóval nagyobbak, mint a fiataloknál (3. ábra).

A középkorú kakasnál is látszik a csőrbarázda, de nem mély. A csőr keresztmetszete már nem síma, mint a fiatal kakasnál, de nem is annyira púpos, mint az öregnél. A koponya itt már szögletesebb, elveszti karesú, gömbölyded alakját. A csőr színe a zöldesből a sárgába megy át. A homlok kissé már homorú. A nyak erősebb, a szakáll hosszabb és dúsabb, mint a fiatal példányoknál.

3. ábra: 1–3 éves, 3–5 éves és az 5 évesnél öregebb kakasok esettollai. 29.

A tollazat színe átmenet az öreg és a fiatalok közt. Néha már halványan látszik a háttollak sötétszürkés gyűrűje. A középső farktollak 5–7 cm szélesek. Az esettoll közepes nagyságú.

A fiatal kakas csőre síma, a csőrbarázda hiányzik, vagy csak nagyon halvány nyomokban látható. A csőr keresztmetszete tehát síma (2. ábra). A csőr áttetsző, zöldes szaruszínű. A homlok egyenes. A nyak karesú, vékony. A fej kerekded, karesú. A szakáll rövid és kicsi (1. ábra).* A tollazat színére néha jellemző a szárnyfelület világosbarna, vagy szürkés árnyalata. Az alsó szárny sötétebb. Hiányzik a háttollazat gyűrűje. A középső farktollak 5 cm. szélesek. Az esettollak kicsik, rövidek.

Forrásmunkák: *v. d. Heinleite, Martini, Bieger, br. Krüdener, von Kapenzen* és *Krumholz* tanulmányai.

* A kitűnő rajzokat — mint ennek a rovatnak az előbbi közleményeit is — *Szederjei Jenő* okl. gépészmérnök készítette. Ebben a füzetben tehát a *Szederjei*-nevet a családnak mind a három férfitagja képviseli. (Szerk.)